

ઈસ્લામમાં સજાની પ્રક્રિયા જરૂર છે પરંતુ સાથે માફી અને દરગુઝરનો પણ હુકમ છે. બદી અને બૂરાઈ કરનારને સજા આપો પરંતુ તે સજા પાછળ પણ આ ધારણા હોવી જોઈએ કે આ સજાથી બદી કરનાર અથવા નુકશાન પહોંચાડનાર અને ગુનો કરનારની સુધારણા હોય. માટે જ્યારે સુધારણા હેતુ છે તો પછી સજા આપ્યા પહેલા આ વિચારો કે શું સજા આપવાથી આ હેતુ પ્રાપ્ત થઈ શકે છે.

પુલાસા ખુલ્લા જુમ્મા સૈયદના હઝરત અકદસ અમિરૂલ મોમિનીન ખલીફતુલ મસ્જીદ અલ ખામિસ
 ઐયદહુલ્લાહ તઆલા બિનસરિહિલ અઝીઝ, તા. ૨૨-ખબુઆરી-૨૦૧૬, સ્થળ : મસ્જીદ બૈતુલ હુતૂલ-લંડન

તશહુદ તઆઉઝ અને સુરેહ ફાતેહાની તિલાવત બાદ હમુર અનવર ઐયદહુલ્લાહ તઆલા બિનસરિહિલ અઝીઝ એ ફરમાવ્યુ.

ઈજનો બદલો ઈજ પુરતો જ લેવામાં આવે પરંતુ જે સુધારાની આશાથી (અપરાધીને) માફ કરી દેવામાં આવે તો તેનો ભલો બદલો અવશ્ય અલ્લાહ પાસે છે બેશક તે ઝાલિમોને પસંદ નથી કરતો.

ઈસ્લામની શિક્ષા અનુસાર કોઈ હુકમ કરનાર નુકશાન પહોંચાડનારથી ભલે તે નાનું નુકશાન પહોંચાડનાર હોય અથવા મોટું નુકશાન પહોંચાડનાર હોય અથવા દુશ્મન હોય પ્રત્યેક સાથે એવો વ્યવહાર કરવાનું શિક્ષણ છે જે તેની સુધારણા માટે હોય. ઈસ્લામમાં સજાની પ્રક્રિયા જરૂર છે પરંતુ સાથે માફી અને દરગુઝરનો પણ હુકમ છે. આ આચતમાં પણ જેવું કે આપે સાંભળ્યું એ જ હુકમ છે કે બદી અને બૂરાઈ કરનારને સજા આપો પરંતુ તે સજા પાછળ પણ આ ધારણા હોવું જોઈએ કે આ સજાથી બદી કરનાર અથવા નુકશાન કરનાર અને ગુનો કરનારની સુધારણા હોય. માટે જ્યારે સુધારણા હેતુ છે તો પછી સજા આપ્યા પહેલા આ વિચારો કે સજા આપવાથી આ હેતુ પ્રાપ્ત થઈ શકે છે જે વિચાર કરવાથી તથા આરોપીની હાલત જોયા પછી પણ આ તરફ ધ્યાન ફરે છે કે આ આરોપીની સુધારણા તો માફીથી થઈ શકે છે તો પછી માફ કરીદો. જે સજા આપવાથી થાય તો સજા આપો. અને આ માફ કરવું પણ તમને અલ્લાહતઆલા તરફથી ભલો બદલો મળશે. અને અંતમાં કહ્યું કે જે સજામાં હદ પાર કરશે તો ઝાલિમોમાં ગણાશે. માટે બુનિયાદી કાયદો અને ઉસૂલે સજા અને સુધારણાનો કુરાનશરીફમાં પેશ થયો છે આપણા વ્યક્તિગત જીવનના મામલાઓ પર પણ હાવી છે અને હુકુમતી મામલાઓમાં પણ બલ્કે આંતરરાષ્ટ્રીય મામલાઓમાં સામાજિક સુધારણા માટે પણ આ આધાર છે. કોઈ આરોપીને સજા આપવાનું અસલ હેતુ જેવું કે મેં જણાવ્યું સુધારણા છે તથા નેતિક ભલાઈ છે.

ઈસ્લામ કહે છે કે ફકત સજા પર જોર ન આપો બલ્કે સુધારણા પર જોર આપો જે તમે સમજો કે માફીથી સુધાર થશે તો માફ કરી દો જે સ્થિતિ અને ઘટના એ કહે છે કે સજા આપવાથી સુધાર થશે તો સજા આપો. પરંતુ સજામાં પણ આ વાતનો ખાસ ખ્યાલ રાખવો પડશે કે સજા ગુના પ્રમાણે હોય જે ગુનાથી અધિક સજા છે તો આ જુલ્મ અને અત્યાચાર અલ્લાહતઆલા પસંદ નથી કરતો.

ઈસ્લામમાં પહેલા ધર્મોની જેમ ઓછુંવત્તું નથી તેના સર્વ-શ્રેષ્ઠ નમૂનાઓ આપણને આંહરત (સ.અ.વ.) ના જીવનમાં જોવા મળે છે જ્યારે આપે જોયું કે આરોપીનો સુધાર થઈ ગયો છે તો પોતાના મોટા દુશ્મનોને પણ માફ કરી દીધા. આપ સ.અ.વ. પર, આપની સંતાનો પર, આપના સાહાબાઓ પર કયા કયા જુલ્મો નથી થયા. પરંતુ જ્યારે દુશ્મને માફી માંગી

અને ખુદા અને તેના રસૂલના હુકમ પ્રમાણે જીવન ગુજારવાનો વાચદો કર્યો તો આપ સ.અ.વ. એ બધું ભૂલીને માફ કરી દીધા હદીસમાં આવે છે કે આંહજરત (સ.અ.વ.) ની સાહેબઝાદી હઝરત ઝૈનબ પર મક્કાથી હિજરત સમયે એક ઝાલિમ વ્યક્તિ હબ્બાર બિન અસવદએ ભાલાથી હુમલો કર્યો તે સમયે ગર્ભવતી હતી તે હુમલાથી આપને ઘા પણ આવ્યા અને આપનો ગર્ભ પણ નષ્ટ થઈ ગયો અંતે આ ઘા આપના માટે જીવન ગુમાવવા જોવું સાબિત થયું. આ આરોપમાં તે વ્યક્તિને કતલ કરવાનો ફેસલો થયો. પરંતુ આપ સ.અ.વ. નું માફ કરવું એટલું વ્યાપક છે કે જ્યારે તે પોતાના અત્યાચારો અને ગુનાહોનો એકરાર કરતાં માફી માંગવા લાગ્યો તો આંહજરત સ.અ.વ. એ પોતાની સાહેબઝારીના હત્યારાને પણ માફ કરી દીધો અને ફરમાવ્યું કે જા હબ્બાર તારા પર અલ્લાહનો અહેસાન છે કે તેણે તને ઈસ્લામ કબૂલ કરવાની તોફીક આપી અને સાચી તોબા કરવાની તોફીક આપી.

તેવી જ રીતે એક સિવાયતમાં આવે છે કે એક કવિ કઅબ બિન ઝહીર હતો જે મુસ્લીમ સ્ત્રીઓ વિશે ખરાબ પંક્તિઓ કરતો હતો. તેમની પવિત્રતા પર હુમલો કરતો હતો. તેની પણ સજાનો હુકમ જારી થઈ ચુક્યો હતો જ્યારે મક્કા વિજય થયો તો કસબના ભાઈ એ તેને લખ્યું કે મક્કા વિજય થઈ ચુક્યો છે સારુ રહેશે કે તું રસૂલુલ્લાહ સ.અ.વ.થી માફી માંગી લો. જ્યારે તે તોબા કરીને મદીના આવી ગયો અને માફી માંગી તો આંહજરત સ.અ.વ.એ સહાનુભૂતિ ફરમાવતા તેને પણ માફ કરી દીધો પછી તેણે એક કસીદો પણ આંહજરત સ.અ.વ.ની સેવામાં પેશ કર્યું. આંહજરત સ.અ.વ.એ પોતાની એક સુંદર યાદર ઈનામમાં તેને આપી દીધી, આમ, આ દુશ્મન જેની સજાનો હુકમ જારી થઈ ગયો હતો આપ સ.અ.વ.ના દરબારથી ન ફક્ત જીવનદાન લઈને ગયો બલકે ઈનામ લઈને પાછો વળ્યો તો આ પ્રકારના ઘણા બધા કિસ્સાઓ છે જે આપ સ.અ.વ.ના જીવનથી મળે છે જ્યારે આપે સુધારના હેતુ થી પોતાના દુશ્મનોને પણ માફ કર્યા. પોતાના સગાસંબંધીઓના દુશ્મનોને પણ માફ કર્યા અને ઈસ્લામના દુશ્મનોને પણ માફ કર્યા. પરંતુ જ્યાં સુધાર માટે સજાની જરૂર હતી તો સજા પણ આપે આપી. તો અસલ હેતુ આ ખાસ હુકમની અહેમીયતની દ્રષ્ટિથી એ છે કે તમારે સુધારણા કરવી છે ન કે બદલો લેવો છે.

હઝરત મસીહ મોઉદ (અ) એ સુરતે શૂરાની આ ૪૧મી આયતની પોતાની પુસ્તકો અને કથનોમાં અનેક સ્થાને વ્યાખ્યા કરી છે આપની લગભગ ૧૩ પુસ્તકોમાં હવાલાઓ જેવા મળે છે અથવા તેનાથી પણ વધારે હોય. અને તેમા ૨૧, ૨૨ સ્થાને આ સંદર્ભમાં આપે વાત કરી છે તેવી જ રીતે પોતાની મજલિસમાં પણ અનેક સ્થાને એનું વર્ણન ફરમાવ્યું ઈસ્લામી શિક્ષણની વાસ્તવિકતામાં આપે સજા અને માફીની ફિલોસોફી અને રૂહ બચાવ કરતા ફરમાવ્યું કે બદીની સજા તે પ્રમાણે છે જેટલી કરવામાં આવી છે (આ આયતની રોશનીમાં) પરંતુ જે વ્યક્તિ ગુનાહને માફ કરી દે અને એવા અવસર પર માફ કરે કે તેનાથી કોઈ સુધારણા થતી હોય. કોઈ ખરાબી પેદા ન થતી હોય તો માફ કરનાર અલ્લાહતઆલા પાસેથી બદલો મેળવશે ફરમાવ્યું કે આ આયતથી જાહેર થાય છે કે કુરાન શરીફની તાલીમ એ નથી કે વગર કારણે પ્રત્યેક અવસર પર ઉપદ્રવનો મુકાબલો ન કરવામાં આવે અમુકવાર ઉપદ્રવનો મુકાબલો કરવો પડે છે અને ઉપદ્રવિઓઓ તથા અત્યાચારીઓને સજા ન અપાય બલકે આ શિક્ષા છે કે જોવું જોઈએ કે તે અવસર ગુનાહ માફ કરવાનો છે કે સજા આપવાનો માટે આરોપી માટે તથા સામાન્ય જનતાના હકમાં જે વાસ્તવમાં ઉચિત હોય તે પ્રક્રિયા કરવામાં આવે. આજ કાલ માનવાધિકારોના ઝંડાઓ લઈને જે

લોકો ફરે છે તે એક બાજુ જ મુકી ગયા. કોઈનો કેટલો જ મોટો આરોપ હોય માનવ સહાનુભૂતિના નામે આરોપીઓને પણ એટલી છુટ આપવામાં આવે છે કે ઘણા બધા આરોપીઓ જે છે તેમને તેઓમાં આરોપોની અનુભૂતિ જ સમાપ્ત થઈ ગઈ છે હત્યારા છે. પેશાવર હત્યારા છે અથવા ઘમંડ તથા અભિમાનમાં એટલા વધેલ છે કે તેમને પોતાના સિવાય બીજા કોઈના જીવનનો કોઈ મહત્વ દેખાતુ નથી એવા લોકોની સજા તો હત્યા જ હોવી જોઈએ સિવાય તેમના કે જેની હત્યા થઈ હોય તેના અભિભાવક સ્વયં માફ કરી દે.

પછી હઝરત મસીહ મોઉદ (અ) એ ફરમાવ્યું કે ફક્ત એ જ ન જોવું કે આરોપી માટે શુ ઉચિત છે અમુકવાર એ જોવામાં આવે ફક્ત આરોપી નો જ ધ્યાન નથી રાખવામાં આવતો કે સામાન્ય સમાજમાં શુ ઉચિત છે નાની વસ્તુને મોટી વસ્તુ માટે કુરબાન કરવુ અથવા સમાજના વ્યાપક લાભને સામે રાખવું તે જરૂરી થઈ જાય છે ઘણી વખત. માટે કોઈ પણ સજાના નિર્ણય સમયે એ જોવુ પણ જરૂરી છે કે સમાજ પર પણ સામૂહિક રૂપથી તેનો શું પ્રભાવ પડી રહ્યો છે ઘણી વખત માફ કરી દેવુ સમાજમાં અનુચિત પ્રભાવ ઉત્પન્ન કરે છે કે જુઓ કેટલો મોટો આરોપી એક કુકર્મ કરીને બચી ગયો તો અસામાજિક તત્વ આ વિચારે છે કે અમે પણ કુકર્મ કરીને તથા માફી માંગીને બચી જઈશું એવી સ્થિતિ પછી આરોપીઓને કુકર્મ કરવા માટે પ્રોત્સાહન આપે છે જે માફી આરોપીઓને નિર્ભય કરી રહી છે તો પછી સજાની જરૂર છે ન કે માફીની. હઝરત મસીહ મોઉદ (અ) એ એક અવસર પર ઈસ્લામની સુંદર તાલીમનો તોરેત અને ઈન્જીલથી તુલના કરતા ફરમાવ્યું કે ઈન્જીલમાં લખ્યુ છે કે તુ બદીનો મુકાબલો ન કર અર્થાત ઈન્જીલની શિક્ષા વસ્તુ તરફ મુકેલ છે તથા વિશેષ પરિસ્થિતિઓને અધીન મનુષ્ય તેના અનુસાર કાર્ય કરી જ નથી શકતો બીજી તરફ તોરેતની શિક્ષા જોઈએ તો તે ન્યૂનતા તરફ મુકેલ છે અને તેમાં પણ માત્ર એક જ વાત તરફ જોર આપવામાં આવે છે કે જીવના બદલે જીવ, આંખના બદલે આંખ અને કાનના બદલે કાન અને દાંતના બદલે દાંત તોડવામાં આવે તેમાં માફી તથા દરગુઝરનો નામ પણ નથી લેવાયું પરંતુ કુરાને શરીફમાં આપણને કેટલો પવિત્ર માર્ગ બતાવ્યો છે જે ઓછુંવતું માનવ પ્રકૃતિ અનુસાર છે. દા.ત. કુરાને શરીફમાં ફરમાવ્યું છે કે ઈબ્રાહીમને બદલો ઈબ્રાહીમ પુરતો જ લેવામાં આવે અર્થાત એટલી જ સજા આપવી ઉચિત છે પરંતુ જો કોઈ માફ કરી દે અને આ માફીમાં સુધાર સંમૂખ હોય અકારણ તથા વિના અવસરે માફી ન હોય બલ્કે ઉચિત અવસર પર હોય તો એ રીતે માફ કરવાથી તેના માટે ભલો બદલો છે જે તેને ખુદા પાસેથી મળશે.

ઈસ્લામી શિક્ષણ જ છે જે પ્રત્યેક યુગમાં દુનિયાની સમસ્યાઓનું નિવારણ છે ચાહે તે સજા માટે હોય અથવા અન્ય સમસ્યા હોય, હઝરત મસીહ મોઉદ (અ) ફરમાવે છે કે એક વર્ગ તો તે છે જે માફ કરવું જાણતો જ નથી. અને ખાનદાની દુશ્મની પણ યાદ રાખે છે તથા બીજી બાજુ એવા નિર્લજ્જ તથા પિશાચ લોકો છે તથા નેક ચલન પર એક પ્રકારનો ઘઠભો છે માફીના નામે નિર્લજ્જતા દેખાડે છે માટે નિર્લજ્જતા પણ ન હોવી જોઈએ તથા અત્યાચાર પણ ન હોવું જોઈએ જો કોઈ કોઈની પુત્રી અથવા બહેનની ઈજ્જત પર આક્રમણ કરે છે પવિત્રતા પર પ્રહાર કરે છે તો નિયમ અનુસાર કાર્યવાહી કરવી જોઈએ ત્યાં માફીનો પ્રશ્ન નથી માટે માફી તથા નિર્લજ્જતામાં અંતર પણ જાણવાની કૌશિશ કરવી જોઈએ. પરંતુ કાનૂન પોતાના હાથમાં ન લેવું આ હર હાલમાં શર્ત છે.

હઝરત મસીહ મોઉદ (અ) એ અનેક સ્થાનોએ આ વિશે સ્પષ્ટતા કરી છે આપના અમુક હવાલાઓ પૈશ કૃં. આ

હવાલાને જોવાથી એક જ વિષય એવું લાગે છે તે આંખો સામે આવી રહ્યો છે પરંતુ પ્રત્યેક સ્થાને આપે આ વિશે જે કઈ ફરમાવ્યું છે તેમાં અનેક રંગ તથા ઉપદેશ છે એક સ્થાને આપે ફરમાવ્યું કે બદીનો બદલો એટલો જ છે જેટલી બદી કરવામાં આવી છે પરંતુ જે વ્યક્તિ માફ કરી દે તથા પાપીને ક્ષમા કરી દે તથા આ માફીથી કોઈ સુધાર થતો હોય ન કે કોઈ બૂરાઈ તો ખુદા તેનાથી પ્રસન્ન છે તથા તેને તેનો બદલો આપશે માટે કુરઆન અનુસાર, ન પ્રત્યેક સ્થાને બદલો લેવા પ્રશંસનીય છે અને ન પ્રત્યેક અવસરે ક્ષમા પ્રશંસનીય છે બલકે અવસરને ઓળખવો જોઈએ અને ઈચ્છવું કે બદલો લેવું તથા ક્ષમા કરી દેવાની પ્રક્રિયા અવસર તથા અવસ્થાની પાબંદી સાથે હોય ન કે અકારણ એ જ કુરાનનો અર્થ છે.

માટે ફરમાવ્યું - ખુદા તે વ્યક્તિથી ખુશ થાય છે જેની ધારણા નેક છે તથા તેના કર્મ તથા કામોનો ઉદ્દેશ સુધાર છે પિશાય વ્યક્તિ માફ કરવાથી ખુદા ખુશ ન થશે ન તેનાથી ખુશ થાય છે જે પ્રતિશોધની ભાવના રાખે છે આ બંને વસ્તુ સામે હોવી જોઈએ ન એટલી નમ્રતા હોય કે બિલકુલ નિર્લજ્જ થઈ જાય તેનાથી પણ અલ્લાહતઆલા ખુશ નથી થતો તથા ન એ હોય કે પ્રતિશોધની ધારણા હોય આ પણ અલ્લાહતઆલાને અપ્રસન્ન કરે છે માટે બંને સીમાઓને સામે રાખીને ક્ષમા તથા સજાના નિર્ણય લેવા જોઈએ આ વિષયમાં જમાઅતના પદાધિકારીઓ તથા નિગામને પણ આ વાતનું ધ્યાન રાખવું જોઈએ સામાન્ય રીતે ધ્યાન રખાય છે અમુક લોકોની વિરૂદ્ધ જે નિર્ણય થાય છે અથવા સિફારશ મને આવે છે હું એ તો નથી કહેતો કે પ્રતિશોધની ભાવનાથી આવે છે પરંતુ આ અવશ્ય અમુક વાર થયા છે કે સિફારશ કરનારનો મુકાવ પ્રાકૃતિક રૂપથી સખ્ખતાઈ તરફ હોય છે તથા અમુક લોકો અત્યાધિક નમ્રતા તથા ક્ષમાનો રુજહાન રાખે છે જેના કારણે પછી ખરાબીઓ પેદા થાય છે માટે ન તો સજા આપવી સારી છે અને ન માફ કરવું પ્રશંસનીય છે વાસ્તવિક ભાવના અલ્લાહતઆલાની પ્રસન્નતા પ્રાપ્તિ છે અને તે એ સમયે હાંસેલ થાય છે જ્યારે સુધારણા ઉદ્દેશ હોય તથા તેના માટે સંબંધિત વિભાગોને ઈચ્છવું કે તે પ્રયત્ન કરે ચાહે તે અમૂરઆમા છે અથવા કઠ્ઠા છે કે ખુબ ઉંડાણમાં જઈને સિફારશ અને ફેંસલા કરવા જોઈએ જેથી તે વાસ્તવિક નિગામ થી અવસ્થાઓ આપણે પોતાની અંદર પેદા કરી શકીએ જે ખુદાતઆલાની ખુશી હાંસેલ કરનાર બને અને તેના માટે ખુદાતઆલાથી દુઆ તથા સહાયતા માંગવાની પણ જરૂર છે જ્યારે પણ કોઈ નિર્ણય થાય દુઆ સાથે થાય. પછી ખલિફાએ વક્ત પાસે સિફારશ થવી જોઈએ જેથી પ્રત્યેક પ્રકારના ખરાબ પ્રભાવથી તે વ્યક્તિ પણ સુરક્ષિત રહે જેના વિરૂદ્ધ ફરીયાદ કરવામાં આવી રહી છે તથા નિગામે ઈમાન પણ સુરક્ષિત રહે અને જમાઅતમા કોઈ પ્રકારનો ફેંસલો વ્યાકુળતાનું કારણ ન બને. તેવી જ રીતે એક બીજા સ્થાને પોતાની પુસ્તક નસીમે દાવતમાં હઝરત મસીહ મોઉદ (અ) આ વિષયને ધ્યાન કરતા દોષારોપણ કરતા જે છે ઈસ્લામના. તથા ગૈર મુસ્લીમોને ઈસ્લામની આ સુંદર તાલીમનું જ્ઞાન હોવું જોઈએ આપે આ ખુબ વિસ્તારપૂર્વક જણાવ્યું કે આ એટલી સુંદર તાલીમ છે જે કોઈ અન્ય ધર્મમાં નથી ફરમાવ્યું કે જો કોઈ તમને દુઃખ પહોચાડે દા.ત. દાંત તોડી દે, અથવા આંખ ફોડી દે તો તેની સજા એટલી જ છે જે તેણે કરી. પરંતુ જો તમે એવી અવસ્થામાં તેનો પાપ ક્ષમા કરી દો. જેથી આ ક્ષમાનો કોઈ નેક પરિણામ પેદા થાય. તથા તેના દ્વારા સુધાર થઈ શકે અર્થાત દા.ત. આરોપી ભવિષ્યમાં આ કુકર્મ થી રોકાઈ જાય., (સુધારણા થાય) તો એવી પરિસ્થિતિમાં માફ કરવું જ ઉચિત છે તથા આ ક્ષમાશીલતાનો ખુદાથી બદલો મળશે.

જે રીતે પ્રકૃતિનો નિયમએ છે કે આપણું ભોજન પણ બદલાતો રહે છે અને ખાદ્ય સામગ્રી પણ ઋતુ અનુસાર અલ્લાહતઆલાએ ઉત્પન્ન કરી છે તેવી જ રીતે ગર્મી શર્દીની ઋતુમાં કપડાની બદલી છે આ બધી વસ્તુ પ્રકૃતિના નિયમ અનુસાર છે ફરમાવ્યું તેવી જ રીતે નૈતિક હાલત પણ જરૂર પ્રમાણે બદલાવ ચાહે છે એક સમય ઘાક બેસાડવાનો અવસર હોય છે ત્યાં નમ્રતા તથા સહિષ્ણુતા દેખાડવાથી કામ બગડે છે તથા બીજા સમયે નમ્રતા તથા સહનશીલતા દેખાડવાનો અવસર હોય છે અને ત્યાં રોઅબ દેખાડવુ હીત કાર્ય સમજાય છે અભિપ્રાય એ છે કે પ્રત્યેક અવસર તથા પ્રત્યેક અવસ્થા એક વાત ઈચ્છે છે માટે જે વ્યક્તિ અવસરનો ધ્યાન નથી રાખતો તે હૈવાન છે ન કે ઈન્સાન અને જંગલી છે ન કે સભ્ય.

પછી એક સ્થાને આપે ફરમાવ્યું કે કુરાન શરીફએ કારણ વિના જ ક્ષમા તથા સહિષ્ણુતા ને ઉચિત નથી રાખ્યો. કેમકે તેના દ્વારા ઈન્સાનના આચરણ બગડે છે તથા સામાજિક વિકાસ ઉથલપાથલ થઈ જાય છે બલ્કે તે ક્ષમાની અનુમતિ આપી છે જેનાથી કોઈ સુધારણા થઈ શકે.

જો પ્રત્યેક વ્યક્તિ પોતાની દૈનિક કાર્યોમાં તથા પરસ્પર સંબંધોમાં આત્મ નિરિક્ષણ કરે કે તે અન્ય લોકોના વિષયમાં શુ ભાવના રાખે છે તથા પોતાના વિશે શુ વિચારે છે તો તેના દ્વારા સમાજમાં એક સુંદરતા પૈદા થાય છે.

માટે મૂળ વસ્તુ એ જ છે કે દરેક સમયે આ ખ્યાલ રહે કે પ્રત્યેક કાર્ય અલ્લાહતઆલાની ખુશી હાંસેલ કરવા માટે હોય. જ્યારે આ થશે ત્યારે જ સુધાર થશે.

માટે આ બંને વાતોને આપણે હંમેશા યાદ રાખવી જોઈએ તથા એટલા માટે સામે રાખવી જોઈએ કે સુધાર કરવું છે અને બૂરાઈએ ને રોકવું છે આપણે સમાજમા શાંતિ તથા સલામતિનું વાતાવરણ પૈદા કરવું છે અને સૌથી મોટું એ કે ખુદાતઆલાને ખુશ કરવું છે કેમકે તે અત્યાચારીઓને પસંદ નથી કરતો અલ્લાહતઆલા આપણને કુરાનના આદેશો સમજાવવાની અને તેના પર અમલ કરવાની તૌફિક આપે. આમીન....

Khulasa Khutba Jumma Huzoor Anwar 22th January 2016

BOOK POST (PRINTED MATTER)

To, _____

Ahmadiyya Muslim Community.

From : Office Masroor Manzil, Al-Aman Society, Narol, Ahmedabad-382405, Gujarat.

BOOK POST (PRINTED MATTER)

To,